

ЛЮБЛИН, 22. В маєток Крушевського вночі прибуло 150 салдатів, які зробили трус. Нічого не знайдено, але ж арештовано: самого Крушевського, народного вчителя та 4 селян.

МОСКВА, 22. Поліція зробила трус в касі губерської земської управи та касира Жігарьова, і в його квартирі. Жігарьова арештовано.

Література, наука, умілість і техніка.

— Нові книжки. У Львові вийшов з друку п'ятий том (у двох випусках) „Рускої письменности“: Твори Тараса Шевченка. Це вже вдруге випускає Львівська „Просвіта“ твори Шевченка по дуже дешевій ціні. Видання вийшло під редакцією Ю. Романчука, який в основу цього видання поклав петербурзького „Кобзаря“ під редакцією В. Доманицького.

Київська „Просвіта“ випустила нову книжку: „Морські Очі“. Про маяки та про життя на їх. За В. Масалорні переказав Гр. Сьогобочний. З малюнками; № 16. Видано цю книжку коштом капіталу Л. М. Жебуньова.

Бібліографія.

Своєрідна філософія.

Татові казочки. Як бабуся розказували. Записав Доктор медицини Юхим Сьомченко Грибинюк. Стор. 63 in 8°. СПб. 1908. Ціна 25 коп.

Перед нами збірничок народніх казок. Казки—як казки: всі вони відомі нам ще з часів дитинства: напевне кожне їх чуло довгими зимовими вечорами під сюрчання веретена, а то й читало по всяких етнографічних збірниках. Певна річ, це не зменшало б вартости книжечки д. Грибинюка, бо чому ж не нагадати добрих казок, чому не дати дітям матеріалу для читання? Але в „Татових казочках“ є дещо таке, що наводить на думку, чи варто давати книжку дітям і чи не краще тим самим матеріалом користуватись не з редакції д. Грибинюка.

Оте непевне де що—це звичка д. Грибинюка псувати добрі народні казки своїми кепськими примітками та увагами. „Був собі,—каже д. Грибинюк,—дід і баба“. Здається, кожне розуміє, що це значить, але д. Грибинюкові не віриться, що це так, і до слів: „був собі“—робить він таку примітку: „це дуже особистий (sic) вираз: був собі—значить: нікого не заціпав, і ніхто ніколи не повинен був мати до нього ніякого діла“. І перечитавши пояснення д. Грибинюка, ви може й справді перестанете розуміти, що значить оте простеньке „був собі“. І мало не кожному казку присмачив д. Грибинюк отакими увагами: або їх зрозуміти неможна, або як і зрозумієш, та такою своєрідною філософією на тебе понесе, що не знаєш, як од неї й одхреститися. А вражіння від доброї казки тимчасом пропало.

Ось відома казка про ділову дочку та бабину. А ось до неї і примітка. „Ця казочка ось до чого: наші люде дуже милосердні (альтруїстичні). Цей владі нема ніде в світі по людях так занадто, як у наших. От московський письменник граф Толстой *поначитувався таких наших казочок і пише тепер на весь світ і до німців, і до французів, і англійців, щоб і їх люде переконали себе, робились добрими, служили броду, особливо бідному*“. Величайся, читачу: Толстой через те й Толстой, що наших казочок поначитувався й перенявся з них альтруїстичним духом. Та не встигли ви ще поведичатись до пуття, як д. Грибинюк понаросказує вам і про те, як брат брата вбив, а сестра сестрині пальці в окропі варить, і як Івасик-Телесик Олянку в печі спалив,—і альтруїзм десь далеко одійде з-перед очей ваших. А тут ще й сам д. Грибинюк додасть, що казочка, мовляв, „прибріхує, щоб цікавіше було“. І нападає на вас непевність, чи справді таки Толстой через те Толстим зробився, що наших казочок поначитувався?..

А то от іще „наші люде незвичайне як люблять слухати і розказувати всілякі байки за відьм, чортів. Бреше, аж куриться, а самому здається, що правду каже. А всього того на світі нічого нема“,—це розказує д. Грибинюк на стор. 63. А на стор. 27 довідаємось, що коли нема, так було, бо казка про Івасика-Телесика „нагадує ті дуже давні часи, коли нашим людем приходилось жити поруч з дикими людодами—*відьмами, відміними, чортами* (чорт—очерет), що гарно собі поводились і спали в болоті, очереті“. Знов же такі казочка про папороть „показує, що люде прагнуть науки, досвідчення і лучшего побуту, щоб хоч трохи збути свої злидні“ (стор. 58), а після казочки про сопілку д. Гребенюк приписує: „і чого в нас люде вчених не люблять? Певне *вчених погане і пани від того вчених погані*“ (стор. 17). А то ми ще від д. Грибинюка довідаємось, що „наші люде мають дуже велике бажання жити, які б не були обставини“ і що „цей культ у нас самостійний“ (стор. 23—24). А то ще й такий „любомудрий змисл“ почуємо: „Граф Л. Толстой пише в останнім своїм творі, що наука і штука з їх хитрими, тяжко трудними винаходами, як от баціли, громовина (електричність) і таке інше взагалі не дали людем нічого путнього. Люде ще бідніші зробились. Треба каятись і справляти своє сумління. А в цій казочці

мова мовиться про горобця та билину“ (С. 9.) що ж говориться? Хіба люде, черви, вогонь, вода і навіть стеблинка не іднакові в житті перед нікчемним, прелюдіям, шкідливим, як люде щитають, цвірінькалом-горобцем? Хоч який він незграбний, неприємний, особливо своїм цвіріньканням під дощ, а все ж в світі знайде чорносотенну людину, котрій в вічі скаже: „за кусок гнилої ковбаси батька й матір продає“. І от з таким виродком погане яке-небудь цвірінькало верховоде цілим світом“. Даліб і я не вигадав такий „любомудрий змисл“, а виписав од слова до слова з „Татових казочок“ (стор. 31—32).

„Тяжко трудна“ ця своєрідна філософія і велика шкода, що д. Грибинюк утопив у ній свої „татові казочки“.

Сергій Єфремов.

Театр і музика.

† Іван Загорський.

(Некролог).

В неділю 20 априля в Одесі помер Іван Васильович Загорський, один з найстаріших і талановитих українських артистів.

Наводимо коротенькі відомости про небіжчика. Свою службу театрові Загорський розпочав на російській сцені в трупі Савіна року 1879, але вже року 1880, граючи в Полтаві, він покинув російську сцену і перейшов до трупі М. Л. Кропивницького, де уперше виступив в ролі Прокіпа в оперетці „Сватання на Гончарівці“. Згодом Загорський знов був вернувся на російську сцену, де прослужив біля 10 років. На українській сцені ми зустрічаємо його знов уже в 1906 році в трупі Суслєва. Якраз у цей час Садовський почав набирати свою власну трупу. До цієї трупі зараз вступив Ів. Загорський і зоставався у ній до самої своєї смерті.

Київчанам, що бували на виставах трупі Садовського минулого сезону в театрі „Грамотности“, добре відома артистична постать небіжчика. З приводу його бенєфісу (6/ХІ 1907 р.) в нашій газеті було уміщено коротеньку замітку, в якій писалося, що „за час 28-річної своєї праці І. В. утворив багато художньо-реальних типів“. Після того він ще не раз виступав у нових для українського театру пієсах. Досить пригадати хоча-б такі ролі, як проповідитель пан Хитрий, або Добчинський, щоб признати, що небіжчик, не зважаючи на свої літа, мав „молоду душу“, широкі кохався в рідній для нього сфері—штуці. Гарний, талановитий актьор, з високо розвинутим артистичним чуттям, Ів. Васильович був і надзвичайно симпатичною, скромною людиною. За лагідну владу всі, кому доводилось знати небіжчика, любили його й поважали. Сцені він служив не ради якогось там заробітку, а чисто на ідейному ґрунті.

Бувши гравером, він, зараз же, як тільки явилася змога, проміняв свій робітничий станок на театральні підмостки, які завжди мали для нього якусь привабливаючу силу.

Відавшись сцені, Загорський зазнав всіх пригод незабезпеченого актьорського життя.

Разом з найвидатнішими першими діячами нового українського театру небіжчикові довелось бути свідком тих утисків, які щедрою рукою одсипала адміністрація українській сцені. Оповідання небіжчика про ті пригоди, яких довелось йому на своєму віку зазнати разом з іншими діячами української сцени, були надзвичайно інтересні і дуже шкода, що спомини ці разом з їх оповідачем поглинула могила.

Після небіжчика, як повідомляють „Одес. Нов.“, зосталася вдова і троє дітей.

А. Б.

— „Малороссы“—аматори. В г. Кобеляках, на Полтавщині, гурток аматорів драматичної умілости згодився на користь товариству заповоги вбогим кобелячанам давати українські вистави. І от 19 априля виставили „Мартина Борулю“. Але, що це була за вистава! Публіка бачила якихсь балаганщиків, а не „служителів“ великої умілости. Помимо того, що актьори грать зовсім не тямлять,—й балакати по українському мало хто з їх до пуття вміє. Тільки хіба д. Кирієв, старий аматор, трохи і зрозумів свою роль і не дав поснути глядачам під монотонне мугикання своїх товаришів. Публіка страшенно незадоволена з вистави. І досить таких дві—три „малоросійських“ вистави, щоб публіка на далі й не заглянула в театр.

— У Львові вийшла з друку „Моя дума“, пісня на один голос в супроводі фортеп'яна—Я. Лопатинського (І. Гаврилюка); видання „Торбана“.

— Товариство українських артистів д. Колесниченка, що грає зараз в Александрії, виставляло на тім тижні серед відомих п'єс старого репертуару в українському перекладі Л. Пахаревського п'єсу Л. Чирікова „Єврей“.

ДО ПИСИ.

(Од власних кореспондентів).

СТ. ЗВЕНИГОРОДКА, Південно-Захід. зал. 17 априля із звенигородської повітової тюрми, під великою охороною, доставлено на станцію бувшого депутата 2-ої Державної Думи од звенигород. повіту відо-